

Näringspolitiska utredningar och förslag

Göteborgs kommuns verkstadsindustriutredning, 1978

Göteborgsregionen är den näst största av våra tre storstadsregioner. Den utmärks av en längre driven industrialisering, en hårdare exportinriktning och mera domi-

nans av storföretag än de båda andra storstadsregionerna. Varven, Volvo och SKF har präglat hela näringsstrukturen. Den svenska industrikrisen har därför

slagit extra hårt mot Göteborgsregionen. Under sextioalet var Göteborg och västkusten framtidsregionerna. År 1976 var det en region i kris. En kris så allvarlig att Göteborgs kommun under våren 1977 tillsatte Göteborgs kommuns verkstadsindustriutredning. Med en styrgrupp rekryterad ur kommunalpolitiken, näringslivet och facket har professor Åke E Andersson med ett antal medhjälpare på ett år åstadkommit en imponerande lunta ca 400 stora och tättryckta sidor med mängder med tabeller och diagram, kallad *Näringspolitiska utredningar och förslag*, Göteborgs kommuns verkstadsindustriutredning.

Det finns ingen chans att på ett rimligt utrymme beskriva och diskutera innehållet i bokens 15 kapitel av olika författare. Det är en kompetent näringspolitisk analys utförd av folk med respekt för fakta. Den bör läsas av var och en som är intresserad av svensk näringspolitik. Utredarna har självfallet varit tvungna att analysera hela den svenska ekonomins struktur, utbildningspolitik, FoU-satsningar, kapitalbildningsmöjligheter osv för att kunna hantera de regionala frågor de främst är intresserade av. De har behövt redovisa huvudlinjerna i den typ av allmän näringspolitik som de menar måste följas för att Göteborgsregionen skall kunna omvandlas och utvecklas harmoniskt. Därigenom har det kommit att bli en intressant analys av vad näringspolitiken kan och bör åstadkomma och av vilka medel som är lämpliga. Den sortens analys och diskussion kommer nu igång väl sent. Tillåt mig framhålla att den här allmänna analysen överlag är mera övertygande än den sk Bostonrapporten.

Jag har invändningar på flera punkter och står något främmande, kanske genom bristande beläsenhet, inför en del av den regionalekonomiska analysapparaten, men som helhet finner jag detta

vara ett tungt inlägg som bör diskuteras ordentligt, särskilt som det socialdemokratiska och fackliga inslaget i både styrgruppen och utredningsgruppen är massivt. Jag delar nämligen utredningens slutsats att en samordnad långsiktig näringspolitik kräver en "consensus", dvs en grundläggande nationell enighet om mål och medel. En sådan enighet kräver att facket, socialdemokratin, ledande kretsar i näringslivet och åtminstone ett par borgerliga partier kan finna en gemensam plattform. En sådan plattform kan skönjas i den här utredningen.

Här tas ställning för industriell tillväxt, drastisk strukturomvandling bort från stagnerande industrier, ganska orädd satsning på exportindustrin, men i förening med förståelse för behovet av mindre företag (som det finns onormalt litet av i Göteborg) med deras innovationsmöjligheter. Dessa mera liberala, näringslivsartade slutsatser kombineras dock med förslag om statlig samordning av stora investeringar i processindustrier, samhällsstöd och -styrning av FoU och marknadsföring. Utbildningen sätts i en central roll och den ytterst berättigade frågan ställs om vi får rimlig avkastning på de stora resursinsatserna i utbildningsväsendet. Utredarna föreslår aldrig en samhällsekonomisk utvärdering av SÖ och UHÄ, men de kommer nära.

Min enda grundläggande invändning mot denna utredning är att den nästan helt förbigår frågan om vilken incitamentsstruktur som krävs i ett samhälle för att den föreslagna utvecklingen skall kunna förverkligas. Med incitament menas ett system av belöningar och bestraffningar som gör det rationellt för decentraliserade beslutsfattare att handla i samhällets intresse. Utan ett sådant system är det svårt att få en socialt önskvärd ekonomisk utveckling.

Nils Lundgren
Konjunkturinstitutet